

En Beretning om en Familie i Vejen

- skrevet af Carl Hansen -

Af det foreliggende Oplæg fremgaar det, at min Morfar Kresten Eriksen har boet i (bl.a.) Skodborg (syd for Kongeaagrænsen) og Askov og Vejen (nord for Kongeaagrænsen). Præcis hvornaar han flyttede til Vejen, hvor min Broder og jeg igennem nogle Aar tilbragte 14 Dage af vores Sommerferie hos vore Bedsteforældre, ved jeg ikke, men jeg kan prøve at "skyde mig ind" paa Tidspunktet.

Af mine Bedsteforældres 7 Børn var de 3 eller 4 ældste født syd for Kongeaagrænsen, formentlig i Skodborg, og var som følge deraf Stemmeberettigede ved Afstemningen i 1920, der førte til Genforeningen (i Parentes bemærket var min Bedstefar rasende over, at han ikke kunde være med til at stemme Tyskerne ud – han var født i Vamdrup), men Nr. 5, min Moder, var født (i 1885) i Askov (Malt Sogn), og man kan ud fra dette slutte, at Flytningen til Vejen ligger efter dette Tidspunkt. Grunden til Flytningen maa antages at være den, at Bedstefar, der var Skomager, søgte og fik Ansættelse ved Vejen Postkontor som Landpostbud, antagelig for bedre at kunne forsørge sin voksende Børneflok.

Vejen Postkontor i Søndergade 5. I 1908 havde Posthuset 13 Postbude ansat.
Nr. 3 og 4 fra venstre er Jens Eriksen og hans Far Kresten Eriksen.

Han byggede et Hus tæt ved Postkontoret, jeg gætter paa, at det kan have været i Halvfemserne. Det var efter den Tids Forhold et ganske præsentabelt Hus. Jeg skal prøve at beskrive det. Det var opført af Mursten og graat pudset (berappet) og tækket med Skifer (som antagelig har været billigere end Tegl) og indeholdt 2 smaa Lejligheder, hvoraf den ene var lejet ud. Mine Bedsteforældres Lejlighed bestod af: en fin Stue, hvor vi kun kom ved særlige Lejligheder, endnu et Værelse, hvori der stod et ovalt Spisebord, et Antal Stole, en "Puf", et lille Skrivebord med Skuffer, samt 2 Senge. Fra dette Værelse førte en Dør ud til Køkkenet, hvor der var Komfur, Køkkenbord med Vask (Vand var der ikke indlagt), et Par Køkkentaburetter, Tallerkenrække, Skabe og Hylde og Spisekammer. Desuden førte en Dør ind til en Alkove. Vi vender senere tilbage til Køkkenet.

Huset laa i Jernbanegade, en almindelig macadamiseret Vej, Fortovet var belagt med Fliser og Klinker, og ad Hoveddøren kom man ind i en Entre, hvorfra der til venstre førte en Dør ind til den "fine" Stue og for enden af Gangen en Dør til Køkkenet. Fra Entreen førte en stejl Trappe op til Loftsetagen, hvor der foruden et stort, bart Rum, der benyttedes til opbevaring af forskellige Ting (f. Eks. stod der en gammel Spinderok) var 2 Kamre, et i hver Ende af Huset. Det sydlige var i mange Aar beboet af "Morbror", Bedstemors Bror, om hvem jeg vil fortælle senere. Det andet var sommetider udlejet, men benyttedes ellers som Gæsteværelse. Der var om Sommeren ulidelig varmt under det uisolerede Skifertag.

Vi vender tilbage til Køkkenet. Herfra førte en Dør ud til Vaskehuset, hvor der bl.a. var en Gruekedel, og herfra var der Adgang til et meget stort Tørveskur, der hvert Aar hen paa Sensommeren blev fyldt med Tørv til Vinterens Forbrug. Det kunde fyldes gennem en højtsiddende Lem, der vendte ud til en Sidevej til Jernbanegade, en Grusvej, der førte videre mod Vest til nogle Industrivirksomheder: et Savværk, Tagpapfabrikken Phønix, et Cementstøberi m.fl. Over for Vaskehuset var opført en Udhusfløj, der bl.a. indeholdt en "Sti", der tjente som Opholdssted for en Gris, der hvert Aar blev opfedet, bl.a. med Affald fra Husholdningen, og slagtet til Jul; endvidere et godt Hønsehus med en stor Hønsegaard. Endvidere et "Lokum". Mellem Hønsehuset og Hønsegaarden var der en "Mødding", vi vilde i Dag kalde den en Affaldscontainer, en Murstensramme dækket af et tagpapbelagt Dæksel med en hængslet Lem.

Disse Bygninger omgav en Gaard med Stenpikning og en Pumpe, der gav det dejligste Brøndvand, jeg nogensinde har smagt. Herfra kom man ind i en ikke saa lille Have med Frugtbuske, nogle Frugttræer, samt Grønsager, navnlig Kaal og Kartoffler. Haven stødte op til det før omtalte Savskæreri, hvorfra man kunne forsyne sig med Affaldstræ, formentlig uden Betaling, velegnet til Optændingsbrænde m.m.

Efter Sigende havde Opførelsen af Huset kostet Kr. 2500, det lyder utroligt i vore Dages Øren, men kan godt være rigtigt. Jeg har i en anden Stationsby set et betydeligt større Hus, som jeg ved i 1907 havde kostet Kr. 7000 at opføre.

Overalt herskede der Orden og Hygge, min Bedstemor var en dygtig Kone, der satte en Ære i at være respekteret af de omboende. Og det var hun, det var Familien i det hele taget.

Herfra var der kun nogle Skridt til Posthuset, hvorfra Bedstefar hver Morgen tidligt tiltraadte sin Rute til Fods. Den gik til Gamst og Refsing og derfra tilbage til Vejen. Det kan have været en barsk Tur om Vinteren og ikke mindre streng i Sommerens Hede.

Jeg kan se ham komme hjem fra sin Tur, en varm Sommerdag, afføre sig Støvler og Strømper og holde sine Fødder under Straalen fra Pumpen.

I det ene af de 2 Loftskamre boede Morbror, min Moders Morbror. Han var en begavet og kundskabsrig Person, som dog var blevet en Særling, fordi han havde faaet et Knæk ved Alberti-Affæren i 1909 (læs herom andetsteds). Han havde været Møllersvend, tog i en moden Alder Realeksamen ved Herning Realskole. Hvordan hans Karriere i øvrigt formede sig, ved jeg ikke, men han blev i hvert Fald Direktør for Masnedsund Svineslagteri. Jeg tror ikke Alberti-Affæren betød saa meget økonomisk for ham; men at Landets Justitsminister var en Storbedrager, det har han ikke kunnet tage. Min Mor har fortalt, hvor dejlig en Morbror han var, inden dette skete. I hans sidste Aar var det ligesom Hans tidligere Jeg gjorde sig gældende.

Han var paa Kost hos sin Søster og spiste sammen med hende og hendes Mand. Som noget bemærkelsesværdigt kan jeg nævne, at han brugte Serviet! Han døde paa et Tidspunkt mellem min Bedstefars og min Bedstemors Død.

10. Juli 1924
 Guldbrudeparret Kresten Eriksen og Gjertrud Marie (f. Hansen)
 og deres Gæster foran Huset i Jernbanegade 1-3

1. Række

Gertrud, Ellen, Johnny, Christian E., Christian F., Erna, Grethe, Vera, Inger, Egon, Werner.

2. Række

Amalie ("Tante Malle") (g. m. -) Marius, Lisbeth, Bertha, Guldbrudeparret,
 Katrine, Margrethe, Zenia, Margrethe (g. m. Christian),
 Faster Dorte (Bedstefars Søster) og hendes Mand Anders Thygesen (havde et lille Landbrug).

3. Række

"Tante Mie" (g. m. Jens), Christian, Jens, Marius,
 Carl (*har skrevet denne beretning*), Gudrun, Viola (forlovet m. -) Erik,
 Helga (forlovet m. -) Aksel.

4. Række

Karen, Nana, Erna, Edith, Ella, Aage,
 Pige (forlovet m. Aksel), Magnus Fischer (g. m. Bertha).

5. Række

Sørensen (g. m. -) Betty, Niels, "gamle Trans" (Kollega til Guldbrudgommen),
 "Morbror", Frantz, Aksel, Ernst Dal (g. m. Margrethe), og paa hans Skuldre - Niels.

Naar man ser paa denne Række af kønne, velklædte Børn, er det et ægte Udtryk for, at deres Forældre, de 7 Søskende med Ægtefæller, trods jævne økonomiske Vilkaar, dog var i Stand til at give deres Børn gode Kaar. Herom vidner ogsaa, at ingen af disse Børn døde i Barnealderen. Jens og "Mie" havde dog mistet deres ældste Søn, Kristian, der døde som sekstenaarig af en Hjertesygdom. Han ses paa Fotografiet af Jens med Familie.

De 7 Børn af Guldbrudeparret har alle gaaet i Landsbyskole indtil de var 14 Aar. Sønnerne kom allerede i Skoletiden ud at tjene hos Bønder. Man har jo hørt og læst, at saadanne Tjenestedrenge sommetider blev behandlet daarligt (læs Jeppe Aakjær m.fl.), men takket være den Omstændighed, at deres Far "gik Post" paa Egnen og kendte Gaardene og deres Ejere, kunde han sørge for, at de kom Steder, hvor de blev behandlet ordentligt. Pigerne kom som 14-aarige ud som Tjenestepiger (de to yngste har vistnok været Ekspeditricer i Mejeri og Brugsforening).

Min Far havde, som en Undtagelse i denne Generation, taget Præliminæreksamen. Børnebørnene har faaet mere Skolegang, vel Halvdelen af dem Real- eller Præliminæreksamen eller Handelsskole o.l., og de har alle faaet en Uddannelse under en eller anden Form: Haandværker, Forretning, Kontor, Bank, Forsikring etc. Ingen af dem har taget Studentereksamen eller naaet en højere Uddannelse, men de har alle været saaledes placeret i Samfundet, at de har kunnet svare enhver sit og har været nyttige Borgere hver paa sit Felt. Der er saa vidt jeg ved ingen, som det ikke er gaaet rimeligt godt. De blev alle gift.

Det er først i næste Generation, at Studentereksamen dukker op og i mange Tilfælde fører det til en videregaaende Uddannelse. Men der har ikke været bemærkelsesværdige Karrierer, jeg mener dem, som man læser om i Aviserne (jo, den ene af Werners Sønner kom med Hofteoperationerne). Og stadig ingen Studiestøtte. Forældrene betalte for deres Børns Uddannelse og satte Tæring efter Næring. Ingen Charterrejser, ingen Bil førend Børnene var i Vej. Ingen Problemer med Betalingsbalancen.

Bertha Johanne Eriksen

- gift med Magnus Fischer -

og

Marie Elisabeth Eriksen

- hvis søn Carl Hansen har skrevet denne beretning -

Spredte Træk

Før 1. Verdenskrig besøgte vi, naar vi var i Vejen, Familien i Jels, Bedstefars 2 Brødre. Fabror Jørgen og Farbror Peter, og deres Efterkommere. Men under Krigen var Grænsen lukket. Vi vandrede, naar vi var derovre, ned til Broen over Kongeaaen, der var bevogtet af bevæbnede tyske Soldater, og skuede ind i "det tabte Land". Sønnerne havde Tysk Værnepligt og det gjorde et stærkt Indtryk paa mig at se Billeder af nære Slægtninge i tysk Uniform med Pikkelhue. En af dem, Christian, faldt i Krigen, hans Navn staar sammen med 6000 andre Navne paa det store Mindesmærke i Marselisborg Park i Aarhus. En anden mistede en Arm, han var med til Guldbrylluppet, men er ikke med paa Billedet. En tredje, "Peter Maler", flygtede, under Risiko for at blive skudt, over Grænsen og nedsatte sig i Vejen som Maler. Hans Kone, "Tante Magdalene", var en statelig og smuk Kvinde, som jeg husker tydeligt. Hun var meget god mod os Børn. Familien bosatte sig efter Krigen atter i Jels. De havde 2 Børn. Den yngste, Mathias, døde efter et Insektstik efter Badning i Jels Sø. Det maa have været kort efter Genforeningen. Jeg saa ham nogle faa Dage førend han døde, det gjorde stærkt Indtryk paa mig. Den ældste, Jørgen, oparbejdede i København en Smaakagefabrik. Han er vistnok død nu.

Der var ogsaa Døtre, altsaa din Oldefars Kusiner, se en af dem paa et af de medfølgende Billeder. Af hendes Børn blev Ellen gift med en Journalist, som senere blev Redaktør i Kolding. Mie var en Tid Husbestyrerinde hos en Direktør i Nyhavn i København, og blev senere gift med en Cigarmager i Sønderborg, bosatte sig senere i Esbjerg, hvor jeg har besøgt hende for ca. 30 Aar siden. Hun kom meget i mit Hjem, mens hun var i København. Andre af Pigerne blev gift med Tyskere. Deres Skæbne kender jeg ikke.

Da Vejen blev Storkommune blev Kvarteret omkring Jernbanegade omkalfatret, og der blev bygget et stort Raadhus. Bedstefars Hus blev revet ned, det var ikke længere i Familiens Eje, men havde i Mellemtiden været Rutebilstation. Det var med en mærkelig Følelse, jeg traadte ind i Bedstemors fine Stue, der nu var Ventesal for Rutebilpassagerer. Loftet i denne Stue havde en malet Frise med Blomsterdekoration etc., der nu var kalket over, men Dekorationen saas utydeligt gennem Kalklaget. Det gjorde lidt ondt – nej, det gjorde mig lidt vemodig.

Guldbrylluppet

Der var rejst et stort Telt paa en ubebygget Grund, hvor vi alle fik et Festmaaltid bestaaende af Suppe, to Slags Steg og Is. Ingen Drikkevarer – saadan var det dengang. Vi spiste midt paa Dagen. Om Aftenen havde Kvarterets Beboere inviteret Guldrudeparret og deres Børn og Svigerbørn til "Sønderjydsk Kaffebord" paa Hansens Hotel, som laa i Nærheden. Børnebørn og alle de øvrige Deltagere fra Byen maatte betale, jeg tror det var 2 Kroner pro Persona. Aldrig har jeg set et saadant Opbud af Brød og Kager, Boller med Smør, forskellige Skærekager, Lagkager, Svedsketærter, Smaakager o.s.v., og alle, der ikke havde været med til Middagen, havde opsparet en vældig Appetit. Der blev gjort noget ved det. Bagefter var der Dans, og Guldrudeparret aabnede Ballet.

Denne beretning og anden dokumentation venligst stillet til rådighed af Jette Fischer-Vig